

Grote Financiënprijs 2012

Juryrapport

8 november 2012

1. Algemeen

De jury van de Grote Financiën Prijs (hierna: GFP) heeft voor de elfde maal in het bestaan van de GFP een reeks inzendingen ontvangen over fiscale en financiële onderwerpen. Dit keer zijn in het totaal 39 scripties ingezonden met een grote verscheidenheid aan onderwerpen. Van deze scripties waren er 17 fiscaal van aard, de overige scripties waren algemeen- en financieel-economisch of juridisch van aard.

2. Verantwoording

Alle scripties zijn door gespecialiseerde medewerkers van het ministerie van Financiën beoordeeld op de vier bekende criteria: beleidsrelevantie, analyse van de materie, uitdrukkingsvaardigheid en originaliteit. Hiernaast hebben zij nog een algemeen oordeel over de scriptie gegeven.

Aan de hand van de beoordelingsrapporten is een selectie gemaakt van zeven scripties die het best scoren op de genoemde criteria (drie scripties over een fiscaal onderwerp en vier over een financieel-economisch of juridisch onderwerp). De jury heeft deze selectie intensief besproken om tot een afgewogen oordeel te komen.

3. Bespreking en beoordeling

Dit jaar heeft de jury besloten de GFP uit te reiken aan David Stolker voor zijn inzending 'The Threat of Unconscious Bias in the Audit Environment'. Daarnaast is er een eervolle vermelding voor David Zwagemaker voor zijn inzending 'The distortionary effect of Corporate Income Taxation on the financial policy of Dutch firms'.

David Stolker - 'The Threat of Unconscious Bias in the Audit Environment'

De scriptie van David Stolker verdient naar het oordeel van de jury de GFP, vanwege het hoge wetenschappelijke niveau van de analyse en de originaliteit van het onderwerp en de gekozen onderzoeksmethode. Daarnaast gaat het onderzoek in om een voor het Ministerie van Financiën zeer relevante vraag, namelijk hoe de controle op de financiële informatie van ondernemingen door de controlerend accountant mogelijk kan worden verbeterd. De jury prijst het feit dat Stolker zijn eigen experimentele onderzoek kundig heeft weten op te zetten en tevens 55 personen bereid vond om in zijn experiment te participeren. Ook is de jury onder de indruk van het multidisciplinaire karakter van de scriptie, waarin naast een goede statistische analyse ook ruimte is voor zowel een economische als een psychologische invalshoek.

Stolker combineert in zijn scriptie twee belangrijke aspecten: de onafhankelijkheid van de accountant in relatie tot diens opdrachtgever en de houding van de accountant in relatie tot het gebruik van gestandaardiseerde beslissingsmodellen. In een inventief experiment wordt de ene groep accountants gevraagd een lastige accounting kwestie met behulp van een standaardtool te analyseren, terwijl de een andere groep gevraagd wordt deze zelf te analyseren. Ook hebben de accountants verschillende opdrachtgevers: de ene helft denkt dat het management de opdrachtgever is, de andere helft denkt dat een onafhankelijke audit commissie de opdrachtgever is. Zo construeert Stolker vier verschillende groepen, waarvan hij de verschillen in de beoordeling analyseert.

Uit dit experiment blijkt dat de accountants in de groep die zelfstandig een oordeel moeten vellen een stuk kritischer waren. Dit wijst erop dat om de controle te verbeteren er voorzichtig moet worden opgegaan met (gedetailleerde) standaardtools en dat het goed is dat de accountant de ruimte krijgt om zijn eigen oordeel te vormen. De opdrachtgever lijkt een minder grote rol te spelen. Indien voor een standaardtool wordt gekozen, is de kwaliteit van de controle echter wel beter als een onafhankelijke audit commissie de opdrachtgever is.

David Zwagemaker - 'The distortionary effect of Corporate Income Taxation on the financial policy of Dutch firms'

Naar het oordeel van de jury verdient David Zwagemaker een eervolle vermelding voor het schrijven van een analytisch zeer sterke scriptie over een beleidsrelevant onderwerp. De jury was onder de indruk van het wetenschappelijke niveau van de scriptie en prijst het feit dat er in een fiscaal-economische scriptie ook aandacht is besteed aan een goede statistische analyse.

In zijn scriptie gaat Zwagemaker in op de vraag of recente veranderingen in de vennootschapsbelasting in Nederland de wijze van financiering van Nederlandse bedrijven heeft beïnvloedt. Zowel theoretisch als empirisch is er bewijs dat het aftrekbaar maken van rentebetalingen een prikkel geeft voor bedrijven om zich met meer schulden te financieren. Als dit effect ook in Nederland optreedt, dan zouden de recente verlagingen van de vennootschapsbelasting moeten leiden tot minder schuldfinanciering. Het fiscale voordeel hiervan wordt dan immers kleiner. Zwagemaker laat zien dat dit inderdaad het geval is. Hiervoor heeft hij enkele complexe methodologische problemen, zoals endogeniteit en mogelijke omgekeerde causaliteit, moeten overwinnen.

Op het gebied originaliteit scoort de scriptie volgens de jury minder goed dan het creatief opgezette onderzoek van dhr. Stolker. Desalniettemin verdient deze helder geformuleerde scriptie wel een eervolle vermelding voor een gedegen analyse van hoog wetenschappelijk niveau.

4. Afronding

De jury heeft ook dit jaar met groot genoegen de scripties gelezen en beoordeeld en was onder de indruk van het hoge niveau en de diversiteit aan onderwerpen. Het verheugt de jury dat studenten en hun begeleiders steeds weer nieuwe onderwerpen vinden op het raakvlak tussen wetenschap en beleid. De jury van de Grote Financiënprijs 2012 bestaat uit:

Dr. S.R.A. van Eijck, voorzitter GFP,
Voormalig staatssecretaris van het Ministerie van Financiën

Prof. Dr. B.E. Baarsma
Directeur Stichting voor Economisch Onderzoek en Bijzonder Hoogleraar Marktwerking- en mededingingseconomie aan de UvA.

Prof. Dr. P.H.J. Essers
Hoogleraar belastingrecht aan de Universiteit van Tilburg en voorzitter van de vaste Commissie

voor Financiën van de Eerste Kamer

Prof. Dr. B. Jacobs

Hoogleraar Economie en Openbare Financiën aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

Drs. R. van Zwol

Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën